

FOTO: MARIA EDSTRAND

Avspänt på kungens seminarium

Publicerad: 21 juni 2009, 09.21. Senast ändrad: 21 juni 2009, 09.34

– *Hi! I'm the King of Sweden!*

Kung Carl Gustaf slår an en lättsam ton, redan när han hälsar de inbjudna vetenskapsmännen i bussen på väg från Midlanda flygplats mot det lilla fiskeläget Bönhamn mitt på den ångermanländska Höga kusten. Luften är regntung, molnen hänger strax över trädtopparna, inte mycket syns av den norrländska naturskönhet, som värden tänkt visa upp för sina långväga gäster. Men kungens lediga tilltal bidrar genast till en ganska uppsluppen stämning trots det dystra vädret.

Royal Colloquium, kungens eget seminarium, är ingen ny idé. Det hålls vartannat år och mötet i Bönhamn är det nionde i ordningen. Det typiska är att de hålls på avskilda, gärna lite exotiska platser i helt informell anda. Ingen publik, inga protokoll, fri diskussion. Som avslutning ett gemensamt uttalande, som kungen gärna citerar i-officiella sammanhang. Typiskt för de senaste seminarierna är att fokus ligger på klimat- och miljöfrågor.

–Det var under 2005 års möte ombord på isbrytaren Oden, som jag på allvar fick klart för mig hur allvarliga de här frågorna är, säger kungen till SvD.

Årets tema är ”Climate Action: Tuning in on Energy, Water and Food Security.” Det kommer egentligen att handla mest om varför det är så lite eller helt fel ”action” på klimatområdet.

Bönhamn är ett miniatyrsamhälle. Tio hushåll, en snickerifabrik, några sjöbodas och en stor gästhamn för sommarturister. Nu i midsommartid precis på väg ut ur sin vinterdvala. Inkvarteringen är privat, i hemmiljö eller i inredda sjöbodas. Ortens mest kända invånare är före detta vice talmannen i riksdagen, Görel Thurdin. Det är hon som är lokal värd för seminariet. Sonen Ulf, kock till yrket, står för all mathållning i en av Bönhamns sommarkrogas.

Det fortsätter att vara bistert kallt och ogästvänligt vid Höga kusten när seminariet börjar i en minimal

konferenslokal. Men det hettar snabbt till i ett sällskap där det finns starka viljor och vana debattörer. Svenska och internationella miljöforskare står ganska eniga om vad som är problemen: växthuseffekten, obalansen i energisystemen, överexploateringen av jordens resurser och den ojämlika fördelningen av tillgångarna. När det gäller åtgärder och recept för att lösa krisen går det däremot rejält isär.

En tydlig skiljelinje utvecklas mellan dem som ser behovet av fundamentala förändringar i människors attityder och politiskt handlande och dem som tror att marknadskrafterna, möjligen hjälpta av tekniska genombrott, kommer att driva fram de bästa lösningarna. Skeptikerna i miljödebatten, ekonomerna Marian Radetzki och Stefan Fölster, får mothugg av seminariets mest spektakulära deltagare, den libanesisk-amerikanske professorn och debattören Nassim Nicholas Taleb. Han dömer bitskt ut de klassiska ekonomernas oförmåga att se annalkande kriser och katastrofer. Taleb har gjort sig berömd genom att förutspå den stora finanskrisen i sin bok *The Black Swan*.

Kungen är uppenbart road när debatten tar fart. När Taleb är färdig med sin tirad mot skolekonomerna får kungen ett signerat exemplar av *The Black Swan*. Kungen konstaterar att lektionen nog är över huvudet på honom.

–Men jag lovar att läsa de två första sidorna, säger han med ett gapskratt.

Kungen följer uppmärksamt även de teoretiska utläggningarna från herrar vetenskapsmän (årets seminarium är en påfallande manlig tillställning), men han deltar aktivt i diskussionen bara när det handlar om konkreta projekt: bättre jordbruksmetoder, vindkraftparker i fjällen eller svartlut som bränsle.

–Jo, så är det. Jag är klart mest intresserad av de konkreta exemplen på vad man kan göra för att förbättra miljön, säger han till SvD.

Dag två av seminariet öppnas av en annan ekonom, chileneren Manfred Max-Neef, som fick det alternativa nobelpriset 1982 för sin vision att ekonomin borde underordnas ekologin. Återigen kritik av klassisk ekonomi, men på ett mer känsloladdat sätt och med ett tydligt tredje-världen-perspektiv.

–De pengar som nu pumpas in för att rädda västvärldens finanssystem, skulle räcka till att bevara jordens befolkning från hunger i tre hundra år. Varför finns det inga pengar till sånt?

Max-Neef är en respektingivande figur. Hans argument om att se ekonomin ur ett vidare perspektiv möts med förståelse även av skeptikerna.

–Jo, det finns skäl att räkna med kostnaderna för de ändliga och andra resurser vi tar ut av planeten, anser råvaruspecialisten Marian Radetzki.

Men enigheten tar slut när det gäller synen på tillväxt. Max-Neef ifrågasätter tillväxt som mål, Radetzki och Fölster har svårt att se en värld utan växande ekonomi.

När solen äntligen kommer fram, förflyttar sig Kungens seminarium ut på Höga kustens klapperstensfält, spåren av den pågående landhöjningen. Förvånade turister möter en promenerande kung i sportmössa och grön vindjacka ute bland klipporna. Även forskarna uttrycker förvåning över en så avspänd kung, som står i frukostkön med de andra deltagarna och inte omger sig av en jättestab av medhjälpare.

Men kungen slår ifrån sig, självkritiskt:

–Det finns andra kungligheter, som är betydligt mer i farten än jag. Jag uppskattar den här formen av informella samtal och önskar jag kunde göra så här oftare.

Avslutningsvis uttrycker kungen en oro för att miljöforskarnas budskap inte ska nå fram till beslutsfattarna i-tid. Med i tid menas här inför klimatkonferensen i Köpenhamn i december i år.

Miljöforskarna är i sin tur rädda för att politikerna inte ska våga fatta svåra beslut när det är dags. För dem blev det kungliga seminariet en värdefull chans att vässa argumenten inför kommande diskussioner. Så även för den debattglade professor Taleb.

–Katastrofer går inte att förutse. Kvar står att det bara finns ett sätt att skydda sig mot dem: att bygga upp hållbara system.

Kungen själv kommer att följa Köpenhamnskonferensen på håll.

–Det är inte min sak, det är politikernas, säger han.

Men vi ska inte bli förvånade om han någon gång under tiden fram dit citerar Bönhamns-deklarationens ord om behovet av ett nytänkande inom klimatpolitiken.

MALCOLM DIXELIUS
nyheter@svd.se